

syna, jejunium, oratio: pœnitentia eruciat, justitia tranquillat, vita æterna glorificat. *Ibidem.*

7. Vita hominum media est inter vitam angelorum et peccatorum. Si vivit homo secundum carnem, peccatoribus comparatur, si vivit secundum spiritum, angelis sociatur. *August. super Joan.*

8. Tantis malis hæc vita repleta est, ut comparatione ejus mors remedium putetur esse non pœna, nam ideo brevem illam Deus facit, ut molestiæ ejus, quæ prosperitate vinci vel tolli non poterant, temporis exiguitate finirentur, denique sanctus Job dicit: *Militia est vita hominis super terram. Ambr. in serm. de 40.*

9. Nihil fugacius seculo, rebusque seculi, quas dum tenemus, amittimus: et per infantiam, pueritiam, juventutem, ac virilem et ingravescentem, ac maturam ætatem, annosque ultimos senectulis utique septem spatia. Philo vitam describit humanam, mutatur et currimus, nescientes ad mortis terminos pervenimus. *Isid. lib. 1. super Amos.*

10. Qui Dei æternitate perspecta, breve et penè ad puncti instar humanæ vitæ spatium cogitaverit, ante oculos suos habebit semper interitum, et erit humilis atque dejectus. *Hier. ad Ephes. lib. 2.*

11. Secreto Dei consilio agitur, ut hujus peregrinationis tempore electorum vita turbetur, *Via quippe est vita præsens*, qua ad patriam tendimus, et idcirco hic occulto judicio frequenti perturbatione conterimur, ne viam pro patria diligamus. *Gregor. in moral.*

12. Quot dies vitæ peragimus, quasi in itinere ad locum propositum tot passibus propinquamus. Præsentem vitam quasi viam subigendo transimus. *Ibidem.*

13. Mala vitæ præsentis tantò durius animus sentit, quantò pensare bonum, quod sequitur, negligit: nequaquam nos gratia in adversitate deserit: quia quo nos durius ex dispensatione percutit, eo amplius ex pietate custodit. *Ibidem.*

14. Reproborum mentes idcirco multa nequiter agunt, quia se hic vivere diutius arbitrantur. Justi vero dum brevitatem vitæ suæ considerant, elationis et immunditiæ culpas declinant. *Ibidem.*

15. Qui nihil habet in vita jucundius vita, is cum virtute vitam non potest colere. *Tull. lib. 2 Rhetor.*

16. * Nemo est tam demens tamque parum de se cogitans, qui alienam vitam magis quam suam diligit. *Ibid. in vat.*

17. Humanæ vitæ conditionem primus et ultimus dies continet: quia plurimum interest, quibus auspiciis inchoetur, et quo fine claudatur. Ideoque eum demum felicem fuisse judicamus, cui et accipere lucem prospere, et reddere placidè contingit, medii temporis cursus prout fortuna gubernaculum rexit, modò aspero, modò tranquillo motu peragitur spe semper minore, dum et cupide volis extenditur et ferè sine ratione consumitur. *Val. Max. lib. 9 de me dict. c. 42.*

18. Nemo quàm bene vivat, sed quamdiu considerat, cum omnibus possit contingere, ut bene vivant, ut diu nulli. *Sen. 22. epist.*

19. Vita non est imperfecta, si honesta est. Ubicumque desines, si bene desinas, tota est, sed et fortiter desinendum est. Non est res magna vivere: omnes servi tui et animalia vivunt. *Sen. 78. epist.*

20. Quomodo fabula, sic et vita, non quamdiu, sed quàm bene acta sit, refert. Nihil ad rem pertinet, quo loco desinas, quocumque voles, desine: tantum bonam clausulam impone. *Ibidem.*

21. Dum differtur vita transcurrit, omnia mi Luculli aliena sunt, tempus tantum nostrum est. In hujus rei fugacis et lubricæ possessionem natura nos misit. *Senec. in epist.*

22. Læti dicamus, vixi, et quem dederat cursum fortuna, peregi: crastinum si adjecerit, læti recipiamus. *Sen. 22. epist.*

23. Quidam tunc incipiunt vivere quum desinendum est, imo quidam ante desierunt vivere, quam inciperent. *Sen. 28. epist.*

24. Pulchrum est consummare vitam antè mortem, et expectare securè reliquam temporis partem. *Sen. 52. epist.*

25. De partibus vitæ omnes deliberamus, de tota nemo deliberat. *Sen. 72. epist.*

26. Omnes infantes in terra nuda vita excipit. Non te ergo pudet fordidius vivere, quàm nasci? *Ibid.*

27. Longa vita bonis optabilis: bonis fruitur bona conscientia. Malis hominibus utilissimum est cito fugere. *Senec. in epist.*

28. Hoc unum discas, vitam contemnere. Nemo illam bene rexit, nisi qui contempserit. Nulli potest secunda vita contingere, qui de producenda nimis cogitat. *Ibidem.*

29. Sapiens cogitat semper qualis vita, non quantitas sit. Non enim vivere bonum est, sed bene vivere. *Ibidem.*

30. Homo vitæ commodatus, non donatus est. Heu quam multa pœnitenda occurrunt diu vivendo! *Senec. in Prov.*

31. Malè vivunt, qui se semper victuros putant: volunt homines ita præceptum esse, ut vivant, non ita vivere ut præceptum est. *Ibidem.*

32. Non vivit, cui nihil est in mente, nisi ut vivat. Ede et bibas, ut bene vivas: non vivas, ut tantum edas et bibas. *Soc. in suis. exhor.*

Vide etiam in tit. Amor, núm. 16. in tit. Avaritia, núm. 32. in tit. Caro, núm. 39, 42. in tit. Conversatio, núm. 42, 43, 44. in tit. Divitiæ, núm. 20. in tit. Doctrina, núm. 27. in tit. Mors, núm. 51, 58. in tit. Perseverantia, núm. 4. in tit. Sanctitas, núm. 7. in tit. Securitas, núm. 1. in tit. Spes, núm. 2, 8. in tit. Tribulatio, núm. 2, 20.

VOLUNTAS.

1. Mala voluntate non solum quisque miser efficitur, sed miserior potestate, qua desiderium malæ voluntatis impletur. *Aug. lib. 3. de Trinit.*

2. Quum se voluntas relicto superiore ad inferiora convertit, efficitur mala: non quia malum est, quò se convertit, sed quia perversa est ipsa conversio. *August. de civ. Dei. lib. 12.*

3. Nemo quærat efficientem causam voluntatis malæ, non est efficiens, sed deficiens: quia nec effectio, sed defectio est. *Ibidem.*

4. Justitia Dei est aliquando, ut sanus sis, aliquando ut ægrotes. Si quando sanus es, dulcis est voluntas Dei, et quando ægrotas, amara est voluntas Dei. Non recto corde es. Quare? quia non vis dirigere voluntatem tuam ad voluntatem Dei, sed Dei vis curvare ad tuam. Illa recta est, sed tu curvus. Voluntas tua corrigenda est ad illam, non illa curvanda est ad te, et rectum habebis cor. *Aug. super Psalm. 55.*

5. Quia Deus cor quærit: cor inspicit intus, testis est, iudex, approbator, adiutor, coronator: sufficit ut offeras voluntatem, quum potes ore confitere ad salutem: quum autem non potes ore, crede ad justitiam: corde laudas, corde benedicis, corde in ara conscientia victimas sacras imponis: et responderet tibi, *pax in terra hominibus bonæ voluntatis. Ibid. 154.*

6. Nihil omnino tam facile est bonæ voluntati, quàm ipsa sibi, et hoc sufficit Deo. *August.*

7. Quidquid vis, et non potes, factum Deus computat. *August. super Psalm. 57.*

8. Voluntas aversa ab incommutabili bono, et conversa ad proprium bonum, aut exterius, aut ad inferius, peccat. Ad proprium convertitur, quum suæ potestatis vult esse. Ad exterius, quum aliorum propria, vel quæcumque ad se non pertinent, cognoscere studet. Ad inferius, quum voluptatem corporis diligit. *Aug. li. de lib. arbitr.*

9. Voluntas cum nihil liberum habeat, nisi se, merito non judicatur nisi ex se, siquidem nec tardum ingenium, nec labilis memoria, nec inquietus appetitus, nec sensus obtusus, nec vita languens reum per se statuerunt hominem: sicut nec contraria innocentem, et hoc non ob aliud, nisi quia et hæc necessariò ac præter voluntatem posse provenire probantur. *Aug. de li. arbit. et Bern. de lib. arbit.*

10. Si cui non contingat facultas concumbendi cum

uxore aliena, planum tamen sit, aliquo modo cupere, et si potestas delur, esse futurum, non minus est reus, quàm si in ipso facto deprehenderetur. *Ibid. et ponitur de pæn. lib. 4.*

11. Si propterea non facis furtum, quia times ne videaris: intus in corde fecisti: furti reus tene- ris, etsi nihil tulisti. *Ibidem.*

12. Bona voluntas est, qua appetimus rectè ho- nestèque vivere, et ad summam sapientiam perve- nire. *August. de ver. relig.*

13. Nihil mirum, si miseri homines non adipis- cuntur, quod volunt, id est, vitam beatam. Illud enim cui comes est, et sine quo nemo ea dignus est, recte scilicet vivere non itidem volunt: hæc æterna lex in- commutabili stabilitate firmavit, ut in voluntate me- ritum sit, in bonitate autem miseria, præmium atque supplicium. *August. lib. de lib. arbit.*

14. Sicut homo ab humanis in divina porrigitur, quum voluntati humane divina voluntas præponitur. *Aug. super Joan.*

15. Dilige, et quidvis fac, nihil tam facile bonæ voluntati, quàm ipsa sibi: et hoc sufficit Deo. *Aug. de ver. Dom.*

16. Quum vult, non potest, quia quando potuit, noluit: ideo per malum velle perdidit bonum posse. *Ibidem.*

17. Sola voluntate miser quisque efficitur: sed mi- serior, quum desiderium malæ voluntatis impletur. *Aug. de ver. Ap. Petri et Pauli.*

18. Volens Deus rationabilem creaturam volunta- rii boni munere, et liberi arbitrii potestate dotare, ut boni ac mali capax utrumque naturaliter posset, et alterum voluntate deflecteret: licet quippe nobis eli- gere, refutare, probare, respuere: nec est quò ma- gis rationalis creatura cæteris præferatur, nisi quod cum omnia alia conditionis tantum ac necessitatis bo- num habeant, hæc sola habet etiam voluntatis. *Hier. ad. Demetr.*

19. Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, etc. Apud Deum cui nota sunt omnia, antequam

fiant, voluntas perfecta faciendi, pro opere reputatur facti. *Ibidem.*

20. Nihil offertur Deo dilius bona voluntate. Vo- luntas autem bona est sic proximi adversa, sicut nos- tra pertimescere: sic de prosperitate proximi, sicut de nostro profectu gratulari: aliena damna nostra cre- dere, aliena lucra nostra deputare: amicum non prop- ter mundum, sed propter Deum diligere, inimicum etiam amando tolerare: nulli, quod pati non vis, fa- cere: quod tibi juste impleri desideras denegare: ne- cessitati proximi justa vires occurrere, sed prodesse, et ultra vires velle. *Greg. ho. 5. sup. evang.*

21. Cesset voluntas propria, et infernus non erit. In quem enim desæviet ignis ille, nisi in propriam voluntatem? Nam propria voluntas Deum impugnat, et adversus eum extollitur: ipsa est, quæ paradysum spoliat, infernum dilat, sanguinem Christi evacuat, et ditione diaboli mundum subjugat. *Bern. ser. 3. de Res. Domini.*

22. Voluntati nec leges imperant, nec principes dominantur: libera est, et maximè, si spiritu ducitur, quia ubi spiritus, ibi libertas. *Bernard. in quad. ep.*

23. Voluntas sola in rationali creatura miseræ sive beatitudinis capax est. Cætera siquidem, id est, vita, sensus vel appetitus nec miserum per se faciunt, nec beatum: alioquin et arbores ex vita, et pecudes etiam ex reliquis: duobus, vel miseræ possent esse obnoxia, vel idoneæ beatitudini, quod omnino impos- sibile est: communem habentes vitam quidem cum arboribus, sensum verò et appetitum et æquè vitam cum pecoribus, id quod dicitur, voluntas nos ab utrisque discernit. *Bern. lib. de lib. arbit.*

24. Voluntas, est motus rationalis et sensui præ- sidens, et appetitui: habet sanè quocumque se volue- rit, rationem semper comitem, et quodammodo pe- dissequam: non quod semper ex ratione, sed quod nunquam absque ratione moveatur, ita ut multa faciat per ipsam, contra ipsam, hoc est, per ejus quasi ministerium contra ejus consilium sive iudicium. Est

verò data ratio voluntati, ut instruat illam, non destruat. *Ibidem.*

25. Insanis, vel infantibus, itemque dormientibus nihil quod faciunt, vel bonum, vel malum, imputatur: quia nimirum sicut suæ non sunt compotes rationis, si nec usum retinent propriæ voluntatis, ac per hoc nec iudicium libertatis. Cum igitur voluntas nihil liberum habeat, nisi se, meritò non iudicatur nisi ex se. *Ibidem.*

26. Grande malum propria voluntas, qua fit, ut bona tua tibi bona non sint. Propria voluntas est, quæ non est communis cum Deo et hominibus: sed nostra tantum, quando quod volumus, non ad honorem Dei, non ad utilitatem fratrum, sed propter nosmetipsos facimus, non intendentes placere Deo, et prodesse fratribus, sed satisfacere propriis motibus animorum. Huic contraria est charitas, quæ Deus est. Porrò voluntas propria, quo furore dominum, majestatis impugnat, audiant et limeant servi propriæ voluntatis: primo namque seipsam subtrahit, et subducit dominatui ejus: cui tanquam auctori servire jure debuerat, dum efficitur sua. Sed numquid contenta erit hac injuria? Addit adhuc et quod in se est, omnia quoque quæ Dei sunt, tollit et diripit. *Bern. serm. 5. de Res. Domini.*

27. Dico fiducialiter: nemini qui sit in propria voluntate, posset universus mundus sufficere. Utinam propria voluntas rebus istis esset contenta, nec in ipsum (horribile dictu) desæviret auctorem. Omnino enim vellet Deum peccata sua aut vindicare non posse, aut nolle, aut ea nescire. Vult ergo eum non esse Deum: quæ quantum in ipsa est, vult eum aut impotentem, aut injustum, aut insipientem esse: crudelis plane est et omnino execranda malitia, quæ Dei potentiam, justitiam, sapientiam perire desiderat. Qui autem vult Deum esse injustum, vult Deum non esse Deum: et qui desiderat Deum non esse, nonne quantum in se est Deum occidit? *Ibidem.*

28. Voluntas dicta est á volatu, quoniam animus quo vult, nimia velocitate transfertur. *Cass. super Psalm. 15.*

29. Inter has utrasque concupiscentias animæ voluntas in medullitio est quodam vituperabiliore consistens, nec vitiorum flagitiis oblectatur, nec virtutum doloribus acquiescit: sic quærens à passionibus temperari carnalibus, ut nequaquam velit dolores necesarios suslinere, sine quibus virtutes spiritus nequeunt possideri, absque castigatione carnis castimoniam cupiens obtinere: sine vigiliarum labore cordis acquirere puritatem: cum requie carnis spiritualibus exuberare virtutibus, absque ullius exasperatione convilii patientiæ gratiam possidere: humilitatem Christi sine honoris mundani exercere jactura: religionis simplicitatem cum seculari ambitione sectari: Christo cum hominum laude ac favore servire: distinctionem veritatis sine cujuscumque vel tenui offensione proferre: postremo sic vult futura consequi bona, ut presentia non amittat. *In collat. 4. Dani. abbatis c. 12.*

30. Ut promptam ad res gerendas voluntatem frangere, non est honestum: ita quum illa nos reliquit, impetu violentia non est opprimenda. *Plutarch. utr. seni. ger. sit resp.*

31. Valentior enim fortuna est voluntas, et in utramque partem ipsa res suas ducit, beatæque ac miseræ vitæ sibi cæusa est. *Sen. 72. epist.*

Vide etiam in tit. Beneficentia, núm. 2, 35. in tit. Liberalitas, núm. 17, 20. in tit. Miseria, núm. 2. in tit. Obstinatio, núm. 1. in tit. Relinquere, núm. 15.

VOLUPTAS.

1. Minus voluptatibus stimulat, qui non est ubi frequentia est voluptatum. Minus avaritiæ molestias patitur, qui divitiarum non videt. *Aug. de singul. cler.*

2. Nihil prodigæ satis est voluptati. Semper famem patitur sui, qui alimentis perpetuis nescit impleri. *Amb. super Luc. lib. 6.*

3. Semper voluptas famem sui habet, et transacta non satiatur. *Hier. in epist. ad Dama.*

4. Licet sæpe in medio carnalium Deus protegat

vitam electorum; tamen satis rarum est ut quisque inter seculi voluptates positus, à vitiis maneat illibatus, in quibus etsi non cito implicetur, aliquando tamen attrahitur: nec enim diu potest esse securus, qui periculo fuerit proximus. *Isid. lib. 3. de sum. bon.*

5. Voluptas est cum quadam lubrica suavitate ad illicita sædæ mentis inclinatio. *Isid. in Synony.*

6. Non est consentaneum, qui metu non frangitur, eum frangi cupiditate, et qui invictum se à labore præstiterit, vinci à voluptate. *Tul. lib. 4 de Offic.*

7. * Malorum esca voluptas, qua homines capiuntur, ut hamo pisces. *Ibid. in ca. Matth.*

8. * In voluptatisregno non potest virtus consistere. *Ibidem.*

9. * Imitatrix est boni voluptas, malorum mater omnium, cujus blanditiis corrumpuntur quæ natura bona sunt. *Idem. 2. leg.*

10. * Impedit consilium voluptas, et rationi inimica est, ac mentis, ut ita dicam, perstringit oculos. *Idem. in Ca. Matth.*

11. * Nemo est dignus nomine hominis, qui unum diem totum velit esse in voluptate. *Idem. 2. de fin.*

12. * Quò major est voluptas, eò magis mentem à sua sede statumque dimovet. *Idem. 4. Parad.*

13. * Fluit voluptas, et prima quæque evolat, sæpiusque relinquit causas pœnitendi, quàm recordandi. *Idem. 2. de Finib.*

14. * Omnibus in rebus voluptatibus maxime finitimum fastidium est. *Idem. 2. de Orat.*

15. Quid de corporis voluptatibus loquar? quarum appetentia quidem plena est anxietatis: satiætas vero pœnitentiæ? quarum motus quid habeat jucunditatis, ignoro. Tristes vero esse voluptatum exitus, quisquis reminiscitur libidinum suarum, intelliget: quæ si beatos explicare possent, nihil causæ, quàm pecudes quoque beatæ esse dicantur. *Boët. lib. 5. de consol.*

16. Quis hostis in quemquam tam contumeliosus fuit, quam in quosdam voluptates suæ? Quidam se

voluptatibus immergant, quibus in consuetudinem adductis carere non possunt: ob hoc miserrimi sunt, quod eo pervenerunt, ut illis quæ supervacua fuerunt, facta sunt necessaria: serviunt itaque voluptatibus, non fruuntur: et mala sua, quod malorum ultimum est, amant. *Sen. 23. epist.*

17. * Indurandus est animus, et blandimentis voluptatum procul abstrahendus. Vitia Annibalem hyberna solveront, et indomitum illum nivibus atque alpibus virum exterminaverunt. Fomenta Campaniæ armis vicit, viciis victus est. *Ibidem.*

18. Nobis quoque militandum est, et quidem genere militiæ, quo nunquam olium datur. Debellandæ sunt in primis voluptates, quæ ut vides, sæva quoque ingenia rapuerunt. Si voluptati cessero, cedendum est dolori, cedendum est simul labori, cedendum est paupertati. *Ibidem.*

19. Aspice illum cui somnus laxæ domus silentio quæritur, cujus aures ne quis agitet, omnis servorum turba conticuit: huc nempe vagatur atque illic, somnum inter ægritudines levem captans. Qui non audit, audisse se conqueritur. Quid in causa putas esse? animus illi obstrepit: hic placandus est: hujus seditio compescenda est. *Ibidem.*

Vide etiam in tit. Abstinencia, núm. 37. in tit. Bouum, núm. 5. in tit. Caro, núm. 5, 11. in tit. Delitiæ, núm. 12. in tit. Excusatio, núm. 13. in tit. Fortitudo, núm. 2. in tit. Gratia, núm. 13. in tit. Gula, núm. 18. in tit. Labor, núm. 10, 13. in tit. Luxuria, núm. 2. in tit. Solitudo, núm. 1. in tit. Vitium, núm. 5.

VOTUM.

1. Quia jam vovisti, jam te adstrinxisti, aliud tibi facere non licet. Non talis eris, si non feceris quod vovisti, qualis mansisses si nihil tale vovisses. Minor enim tunc esses non pejor, modo autem, quod absit, miserior, si Deo fidem fregeris: quanto beatior,

si persolveris. *August. in epistol. ad Armentarium, et Paulin.*

2. Ea sunt in nostris officiis graviora, quæ cum liceret nobis etiam non impendere, tamen causa dilectionis impendimus. *Hieron. ad Polentium in epist.*

3. Non te novisse pœniteat, imo gaude, jam tibi non licere, quod cum tuo detrimento licuisset. Felix necessitas, quæ in meliora compellit. *August. in epistol. ad Arment. et Pau.*

4. In votendo fuit stultus, qui discretionem non adhibuit, et in reddendo impius. *Hier. tractans ill. Votum.*

5. In malis promissis rescinde fidem, in turpi voto muta decretum. Quod incaute vovisti, non facias: impia est promissio, quæ scelere adimpletur. *Isid. lib. 2. soliloq.*

6. Bonum quidem votum, si tamen ibi nihil admiscatur adversam. Nam licet ubique deceat justitiam custodiri: in illis tamen rebus maxime necessaria est, quæ divinis obtulibus offeruntur: ne putemus ignorare Deum unde accipiat, si fraudatis oblationibus acquiescat. *Cass. l. 1.*

7. Sancti quidem et honesti propositi dilatio, magna ruina est. Unde sapiens quidquid potest manus tua, cum instantia operare. Qui non est hodie, cras minus aptus erit. *Petrus Chris.*

8. Quidam turpissima vota diis insusurrant, si quis amoverit aurem conticent: et quod scire homines volunt, Deo narrant. Sic vive cum hominibus, tanquam Deus videat: Sic loquere cum Deo, tanquam homines audiant. *Sen. 1. epist.*

9. Melius est non votere, quam votere illud quod sibi is, cui promittitur, nolit exolveri. *Bernar. in quod. serm.*

10. Absque necessitate remissio voti non dispensatio, sed prævaricatio est: et restrictio contra voluntatem, murmur est, non profectus. *Bernar. de præcepto et dispens.*

11. Juste exigitur ad solvendum, qui non cogitur ad votendum. *Bern. in epist.*

12. Ego non arbitror minora vota impedire debere majora, nec Deum exigere quodcumque sibi promissum bonum, si pro eo melius aliquid fuerit persolutum: Enimvero alicui forte debenti vobis 12. nummos, numquid si pro eis die constituta marcæ solveret argentum, juste irascere mini? *Bern. epist. 87.*

UTILITAS.

1. Utilior est in conflictu lorica ferrea, quam stola lineæ: licet hæc oneri sit, illa honori. *Bernard. in quod. serm.*

2. Hæc dicta sunt de sermone, de virtute, de pecuniis, de omni dispensatione quæ unicuique commissa est. Unumquemque enim ad communem utilitatem uti oportet his, quæ habet, sive sapientia, sive principatu, sive divitiis, non ad nocumentum conservorum. *Chry. super Math. 24 Beati.*

3. Commodum enim debet esse cum modo tantum: si mensuram æqualitatis excesserit, vim sui nominis non habebit. *Cass. lib. 2. epist.*

4. Mihi autem non minori curæ est, qualis Respublica post mortem meam futura sit, quam qualis hodie sit. *Tull. de amicis.*

5. * Omnes expetimus utilitatem, ad eamque rapimur, nec facere aliter ullo modo possumus: nam quis est qui vitia fugiat? aut quis potius qui ea non estudiosè persequatur? *Ibid. 3. Offic.*

6. * Nemo est quin putet expetendam esse maxime dignitatem, sed vincit utilitas plerumque. *Ibid. 2. Orat.*

7. * Cum utilitas ad se rapere, honestas contra, revocare ad se videtur, sit, ut distrahatur deliberando animus, afferatque ancipitem cogitandi curam. *Ibid. 11. Offic.*

8. * Nostræ utilitates nobis omittendæ non sunt, cum iis ipsis egeamus, sed suæ cuique utilitati, quod sine alterius injuria fieri possit, serviendum est. *Ibid. 2. Offic.*

Vide etiam in tit. Amicitia, núm. 47, 74, 75. in

Fortitudo, núm. 20. in lit. Justitia, núm. 6, 7. in lit. Solitudo, núm. 16.

USURA.

1. Et esca usura est, et vestis usura est: et quodcumque sorti accedit, usura est. Quod velis ei nomen imponas, usura est. *Ambr. lib. 1. de David.*

2. Similis est pecunia usurarii, morsui aspidis: percussus enim ab aspide quasi delectatus vadit in somnum, et per suavitatem soporis moritur: quia tunc venenum latenter per omnia membra decurrit, sic qui sub usura accipit, sub tempore quasi beneficium sentit: sed usura per omnes ejus facultates decurrit, et lutum convertit in debitum. *Chrys. sup. ill. Matth. 5. Et volenti mutuare.*

* Si necessariis contenti essemus, minime: usurariorum genus pessimum inveniretur.

FINIS.

EXCEPTIONES

SANCTORUM PATRUM, AD ÆDIFICATIONEM MORUM,
ex vetusto codice desumptæ, incerto collectore.

Dei omnipotentis filius, vera sacræ suæ locutionis verba suis loquens discipulis, dixit: Primum quærite regnum Dei, et justitiam ejus. *Matth. 5.*

ISIDORUS.

Primum scientiæ studium est, quærere Deum, deinde honestatem vitæ cum innocentia opere.

BEDA.

Regnum Dei est et justitiam ejus quærere, cœlestis patriæ dona desiderare, et quibus justitiæ meritis ad hæc pervenire debeat, indesinenter quærere. Credienti succedunt præmia, recusanti tormenta.

SIXTUS.

Disce, quid oportet fieri, ut bonus fias.

SENECA.

Nihil prodest didicisse benefacere, si cesses.

ISIDORUS.

Ad majoris culpæ cumulum pertinet, scire quemquam, quæ scire debet, et sequi nolle quod sciat.

SENECA.

Considerationes bonorum perquire etiam cum labore.

GREGORIUS.

Per exempla justorum multi proficiunt.

SENECA.

Scias eum multis virtutibus abundare, qui alienas res amat.

GREGORIUS.

Valde peccamus, si aliorum bene gesta non diligimus: sed nihil mercedis habemus, si ea, quæ diligimus, in quantum possumus, non imitamur. Imitari vero dicitur sequi, sequitur qui bonum, quod intelligit, operatur.

CASSIODORUS.

Omnis scientia, quo plus sacræ scripturæ testimoniis confirmatur, facilius creditur.

SYXTUS.

Exordium sume á Domino in agendo quæ agis. Omnium quæ agis, Deum invoca testem. Noli prohibere eum qui potest benefacere, si vales, et ipse benefac. In omni quod bene agis, adiutorem esse deputa Deum.

GREGORIUS.

Sciendum nobis est, quod ubique Christus fundamentum est bonorum operum: si sequatur ædificium.

AUGUSTINUS.

Cujuscumque ædificii si Christus fundamentum non fuerit, destruetur.

GREGORIUS.

Difficile est ut bono peragantur exitu, quæ malo sunt inchoata principio.

AUGUSTINUS.

Discedat ab iniquitate omnis qui invocat nomen Domini. Sicut non justificatur quis aliena laude: ita non læditur infamia falsa. Nemo tuus periculo proximus.

HIERONYMUS.

Ab omni nequitia mundum necesse est esse et do-

lo, qui cupit regnare cum Christo. Si vis habere partem cum Christo: Christi tibi exemplo vivendum est, qui ab omni malitia, et nequitia ita fuit alienus, ut nec inimicis quidem vicem reddere rogaret.

GREGORIUS.

Non potest á Domino mereri quod rogat, qui non vult audire quod dixit.

HIERONYMUS.

Si sanctorum cupis habere consortium, á malitiæ et nequitia cogitatu, pectus emunda; quia non nisi sanctos, et justos, et simplices, et innocentes, et puros cælestis aula suscipiet. Æterna vita non nisi per omnem præceptorum divinarum custodiam promereri potest, dicente scriptura. Si vis ad vitam ingredi, serva mandata. Et qui vitam non habuerit, cælestis regni non potest esse possessor, in quo non mortui, sed vivi quique semper regnabunt. Tres species sunt, per quas regni cælestis possessores introducuntur. Prima est pudicitia. Secunda contemptus mundi: quia ab illis levius mundus contemni potest, qui matrimonii nexibus non tenentur. Mundi vero contemptus exposcitur, ut justitia conservetur: quomodo difficile implere possunt, qui secularium bonorum cupiditatibus, et mundanarum voluptatum negotiis implicantur. Justitia nihil aliud est, quam non peccare. Non peccare autem, legis præcepta est servare. Præceptorum vero observatio, duplici verbo custoditur: ut nihil eorum quæ prohibentur, facias, et quæ jubentur, implere studeas. Hoc est, quod dicit. Recede á malo, et fac bonum. In utroque legis prævaricatio continetur: quoniam qui dicit. Recede á malo, et ipse dicit, fac bonum. Sicut corpus ardet per illicitam voluptatem: ita anima ardebit per debitam pœnam. Si á malo recesseris, et non feceris bonum, transgressor es legis. Non sufficiet Christianose á malis abstinere, nisi etiam bonorum operum officia perfecerit.